

Introdakson

Olketea mere olketa bin diskrimineit agenst tumas ia bikos wei of lidaship sins taem bifo, man nao hem lida. Kasem tude, thifala praktis hem stil strong iven taem intanasinol ruls en kastoms olketa garem influens fo protektim olketa mere. Akros lo glob, olketa lo wea for reprodaktiv raets, leba, edukeson and helt olketa stil bin ius for opresim en exploitim olketa mere. Nomata lo lo staka kandere wea enfosim ekwol raets, rialiti som that olketa man nao enjoem hae levols blo akses lo iekonomik benefits en saed lo politik olketa man staka tumas nao winim olketa mere en semsem tu lo olketa kalsarol lidas en spots pipol.

Vison

Hem impotent that olketa wea laek fo aftarem politikol agenda mast adresim disfala taep of i Vison blong Globol Grins, wetem nao Globol Grin Charta en spesili olketa prinsipol blong sosol jastis, hem olsem:

- Ikwaliiti blong everi pipol
- Fridom from politikol, iekonomik, sosol and kalcharol discrimineson
- Raet fo garem hiuman digniti
- Ikwol akses wetem abiliti for patisipet lo olketa sosol, kalcharol, iekonomik, politikol and also ikologikol erias
- Ikwol ripresenteson wetem patisipeson lo olketa disison-meking prose lo evri eria blong politikol, sosol, kalsarol, tingting en iekonomikol laef
- Evri pipol shud garem raet fo mekem chois wea hem tru en gudfala infomeison abaotim edukeson, helt, seksol aedentiti en saed lo riprodakson
- Ikwol ripresenteson blong olketa mere long olketa mein disison-meking posisons
- Ikwol pei fo waka wetem ikwol valiu
- Luk save long olketa staka waka wea olketa mere duim an olketa no tekem pei
- Fridom from daerekt, indaerekt diskrimineson wea affektim staka woking sistems, harasment, fraet, vaelens an abius
- Genda menstriming or intagreson blong everi genda long everi polisi an baending lejisleson

Objektiv

Grin Pati babae hem waka fo:

- Fridom from olketa opreson blong sistem insaed long lo wea mere nao hed long lidaship rols
- Fasiliteitim reform blong politikol prosesim fo aotim barias long patisipeson blong olketa mere mekem save achivim wanfala sasaeti wea evri mere save talem aot vois and tingting blong olketa
- Chens save happen lo tredisonal rols an waka blo man an mere insaed long sasaeti an famili fo save garem ful ikwaliti bitwin man an mere
- Mek sua that mere garem ligol kapasiti wea hem ikwol wetem olketa man an garem semsem opotiuiniti fo karim aot datfala kapasiti
- Mek sua that sosol, kalcharol, ikonomi, politik and ekolojikol ikwiti blong olketa mere hem happen

Akson-Plan

Grin Pati babae hem:

- Adoptim raet fremwok wea ligol and garem pawa for mekem lo an olketa nara aksons wea stopem evri taep of diskrimineson long olketa mere
- Stop fo duim eni akt or praktis wea hem diskriminetim olketa mere an ensua dat pablik atoroti an instituson akt fo folom disfala obligeson

- Provaedim wanfal fremwok wea hem komprihensiv for salenjim olketa fosis wea mekem and kontiniu for alaom diskrimineson long olketa mere
- Establisim wanfala niu iekonomik oda wea hem folom nao iquiti and jastis fo promotim ikwaliti bitwin man an mere
- Aotim evri taep of rabis atitud long reis, diskrimineson long reis, and rabis wei fo tritim olketa mere
- Luk save long impotens blong waka blong olketa mami and waka blong tufala mami an dadi long famili and hao olketa bringim up olketa pikinini
- Bringim up pikinini hem nidim searing of responsibility bitwin man an mere an sasaiti tu, and waka blong olketa mere for bonem pikinini hem no minim diskrimineson shud happen long olketa
- Sensim olketa lo long sistem wea samtaems hem olsem tredisonol rols fo ikwality bitwin man an mere hem posibol

Raets long politiks

- Aotim evri taep diskrimineson long olketa mere insaet long politiks an pablik laef
- Mek sua raets fo vot hem stap, fo holem pablik ofis and fo eksasaisim pablik waka
- Mek sua ikwol raets fo olketa mere fo ripresentim kandere blong olketa long intanasinol levul hem stap
- Mek sua ikwol patisipeson long olketa oganaiseson an asosieson fo pablik and politikol laef blong kandere hem stap
- Sapotim olketa oganaiseson wea stap fo waka for inkrisim nao patisipeson blong olketa mere long hae-levul posisons
- Adoptim kuotas wea olketa mere nidim long evri erias blong laef insaed sosol, kalcharol, iekonomik an politikol ripresenteison

Polisi divelopment

- Mek sua that olketa mere mast patisipeit tu lo mekem olketa gavanment polisi an long karem aot olketa polisi ia
- Divelpim akson plan fo mov tuwods genda ikwaliti afta waed consalteson wetem olketa difren taep of mere and mek sua dat olketa praeoroti blong gavanment olketa folom nao olketa plans ia
- Setim tagets fo pasentej blong mere insaed long politikol pati an palament
- Setim taget for pasentej blong mere wea waka long pablik sevis an sinia manejment rols

Edukeson

- Provaedim fri edukeson fo evri gele en mere
- Aotim diskrimineson long olketa mere mekem mek sua dat ikwol raets wetem man lo fild blo edukeson
- Divelopim karikiula matiriels, methods fo olketa tisa and tisa trening programs wea babae promotim atitiuds wea tisa en students no garem sexist atitiuds

Helt

- Enhansim helt en sexol helt sevisis blong olketa mere long saed long komiuniti, wetem provison blong korekt infomeson long helt blong olketa mere long evri stejis long laef
- Mekem provison fo fri en seif pregnensi, mateniti, bonem pikinini en sevis blong smol pikinini, mek sua olketa mere olketa bin infom abaotim chois blong olketa fo kea sevis en wetem sapot fo bonem pikinini long haos and sevis blong midwaef
- Putim in tu akson lejisleson fo mekem fos sterelaezeson hem iligol and fo enfosim lejisleson wea stopem olketa mere fo sekemsizon or fineil genitol stimuleson

Maret an famili rileson

- Mek sua dat olketa mere babe garem sem raets wetem olketa man fo go insaed long maret, go insaed wetem fri an ful consent blong olketa, en garem sem raets an responsibiliti insaid maret ia en olso fo endim maret ia
- Mek sua dat parents garem ikwol raets an responsibiliti, weda maret or nomoa, long saed long olketa pikinini; long evri kes, interest blong olketa pikinini nao hem most impotent
- Mek sua ikwol raets an responsibility hem stap regadim gadians, wodship, trastiship an adopson blong olketa pikinini, or kain instituson wea olketa concept ya stap inside nasinol lejisleson; lo evri kes osem, interest blong olketa pikinini nao hem most impotent
- Mek sua dat spesenol raets blong hasban en waef, wetem raet fo chusim famili nem, profeson en okiupeson hem ikwol

Sexol an riprodakson helt

- Mek sua dat evri mere garem fri akses long kontrasepson
- Mekem seif an legol aboson fo aveilabol long evri mere
- Provaedim fanding fo sex edukeson, pablik helt programs an famili planning sevis
- Sapotim raet fo chus, diskrimeson, aboson, an lejislet fo protektim raets fo garem aboson en mek sua dat evri opson fo stopem babule hem stap fo evri mere
- Protektim fridom blong olketa mere fo chius fo continiu wetem babule

Vaelens an sefti blong olketa mere

- Mekem strong nao lejisleson fo protektim olketa mere from valens wea kam from seksol en genda an for mek sua that olketa lo long vaelens and harasmen hem propali tek ples
- Lejisleson fo miminaezim en manejim olketa domestik and famili vaelens
- Mek sure dat jastis sistem hem luk save long nids blong evri viktims blo seksol abius
- Provaedim trening en programs fo pipol save gud lo genda isius wetem spesol fokas lo skul pikinini en students lo colej.
- Mek sua tat programs fo empaoament blong olketa mere en genda sensitaezeson polisi olketa save happen sem taem en sem reit

Emploement

- Elimineitim diskrimineson agenstim olketa mere long insaed waka ples
- Mek sua dat prinsipol blong ekwol pei fo olketa mere hem stap
- Mek sua dat raet fo waka hem raet blong evri man an mere

Sex wakaman

- Tekem evri suitabol aksons, wetem lejisleson, fo stopem evri kain fasin blong iligol samting fo hapen long olketa mere en rabis tritment lo olketa sex wakaman, wea most hem mere
- Sapotim sex waka wea hem ligol and manejim lo saed lo sivol lo

Indijinas/Mere blong Traeb

- Waka wetem olketa indijinas and mere blong traeb fo recognaesim and sapotim lidaship blong olketa long sosol, envaeroment an ekonomik isiu, en fo karem out olketa programs and polisis fo rediusim sosol and ikonomikol difrensis bitwin olketa indijigas mere en olketa mere wea no indijinas
- Mek sua dat helt, edukeson en olketa nara gavanment polisi bae lukim en eim fo impruvim overol laef blong olketa indijinas mere en mere blong olketa traeb

Hao nao vii long olketa Mere

- Sapotim wanfala respektful kalcha wetem mesej an imijis wea empaoarim olketa mere
- Sapotim wanfala positiv en respektful vii long olketa mere long olketa advataesment and olketa nara midia, wetem tu lo fason indastri; an fo pablikli rekomendim and supotim helt blo olketa mere nomata wat bodi taep and lukim diswan osem hem holti an nomal samting nomoa

- Adresim atitud wea hem no stret lo saed lo sex en genda insaed lo midia en fo duim aktiv waka fo stopem negative viu blong pipol long olketa mere
- Promotim edukeson program fo kombatim unfea tritment long olketa mere long olketa advataesments

Mere en Midia

- Lukaotim en ting raonim olketa reguleson fo mek sua dat positiv en tru stori nao olketa mere garem insaed lo midia
- Developim wanfala campen long impotens blong ikwaliti bitwin man en mere insaed long demokratik sosaeti wea adresim nao negativ viu long olketa man en mere